

İnformal Tarih Eğitiminde Öncü Bir Cumhuriyet Aydını: Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu ve Tarih Yazıları

A Republican Intellectual Who Pioneered Informal History Education: Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu and His Historical Articles

Bahattin DEMİRTAŞ¹

¹Gazi Üniversitesi Polatlı Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, T.C Tarihi Anabilim
Dalı, bdemirtas@gazi.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 25.03.2018

Yayına Kabul Tarihi: 04.04.2018

ÖZ

1924 yılından itibaren basın hayatında olan Cumhuriyet gazetesi, siyasi, sosyal, ekonomik ve askeri olayları gazete sayfalarına taşımaya başlamıştır. Başta Yunus Nadi olmak üzere, Reşit Galip, Köprülüzade Mehmet Fuat, Abidin Daver gibi pek çok tanınmış simayı gazete okuyucusu ile buluşturan Cumhuriyet'e, tarihsel olayların aydınlatılmasına katkı sağlamıştır. Meraklılarının çoğu zaman heyecanla beklediği yazı dizileri de bu gazetenin hedefleri için olduğu kadar informal tarih eğitiminin çeşitlenmesi ve tarihsel bilinçlenmenin geniş kitlelere yayılması bakımından da olumlu sonuçlar doğurmuştur.

Cumhuriyet gazetesinin tarihsel misyonu Atatürk Döneminde olduğu gibi sonrasında da devam etmiştir. Nitekim İsmail Hami Danişmend ve Yavuz Abadan gibi 1940'lı yılların tanınmış simaları da tarihsel yazıları ile Cumhuriyet'in popülerliğini artırmıştır. İşte bu yıllarda geniş bir yazı çeşitliliği ile basında dikkat çeken bir başka kişi de Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu olmuştur. Şehsuvaroğlu Akşam, Tasvir, Vatan ve Yeni Sabah gibi gazetelerden başka 1948-1963 yılları arasında Cumhuriyet'te köşe yazıları kaleme almıştır. Yazılarının önemli bir kısmını İstanbul ve Türk kültür ve medeniyetine ayıran Şehsuvaroğlu, Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere bazı tarihi şahsiyetler ile cumhuriyet tarihinin bazı konularını da yazılarına taşımıştır. Bu makalede Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu'nun hayatından bazı kesitler sunulduktan sonra eserlerinden bahsedilmiş ve Cumhuriyet gazetesinde yazdığı yazılar örneklemeden hareketle tarihçiliği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, Cumhuriyet Gazetesi, Tarih.

ABSTRACT

Having been a part of the press from the year 1924 on, the newspaper Cumhuriyet has been including political, social, economic and military events on its pages since those times. Bringing together with readers many well-known figures such as most notably Yunus Nadi and also Reşit Galip, Köprülüzade Mehmet Fuat, Abidin Daver, Cumhuriyet helped illuminate historical events. Besides, the series of articles, most often excitedly awaited by their enthusiasts, produced positive results not only for the goals of this newspaper but also in the sense that the teaching of history became varied and historical awareness spread to broader masses.

The historical mission of the newspaper Cumhuriyet continued both in the time of Atatürk and afterwards. In fact, well-known figures of the 1940s such as İsmail Hami Danişmend and Yavuz Abadan, increased the popularity of Cumhuriyet through their articles on history. In these particular years, another person who drew attention to himself in the press with a wide variety of articles was Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu. Şehsuvaroğlu penned columns for long years between 1948 and 1963 in Cumhuriyet besides such newspapers as Akşam, Tasvir, Vatan and Yeni Sabah. Dedicating a significant part of his columns to Istanbul and Turkish culture and civilization, Şehsuvaroğlu included some subjects of the history of the republic along with some historical personages, most particularly Mustafa Kemal Atatürk, in his articles. In this article, after I present some cross sections from Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu's life, I write about his works and try to reveal his history writing with reference to a sample of the articles he wrote for the newspaper Cumhuriyet.

Keywords: *Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, Cumhuriyet Newspaper, History.*

GİRİŞ

Tarih bilimi kişilerin geçmiş ve güncel olaylardan haberdar olmalarını, düşünme ve karar verme becerilerini geliştirebilmelerini sağlamak için gerekli olan görsel, işitsel, görsel-işitsel ve yazılı kaynakları kullanmaktadır. Yazılı kaynaklar içinde yer alan gazeteler, bütün disiplinler için kullanılabilir bir kaynak olmakla birlikte özellikle tarihi konuların öğrenilmesinde daha kullanışlı olabilmektedir.

Genel Türk Tarihi konuları olduğu kadar, Osmanlı Devleti, Kültür ve Medeniyet Tarihi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularının öğretiminde kullanılabilen gazeteler toplumda var olan bilgi birikimine katkı sağlayabilmektedir. Öğrenim çağında olan nesiller için olduğu kadar toplumun her kesiminden olan kişilere hitap edebilen ve onlara tarihi yazılı ve hatta görsel olarak sunabilen gazeteler birinci elden kaynak olması nedeniyle de önem taşımaktadır.

Gazetelerde yer alan haberler, haritalar, makaleler, grafikler, karikatürler, resimler, reklamlar, ilanlar ve köşe yazıları tarihsel kaynak olarak değerlendirilebilecek malzemelerdir. Bunların içinde yer alan ve özelde çoğunlukla tarihi konuları elen alan tarih köşeleri veya tarih yazıları gazete içerikleri içinde ayrıca ele alınması gereken konulardan biridir (Şahingöz ve Akbaba, 2009). Gazetelerde tarihçi kimliği olan veya tarihe merak duyan yazarların kaleme aldığı bu yazı veya köşeler yıllarca gazetelerin olmazsa olmaz kısımlarından biri olmuştur. Tanınmış birçok tarihçi ve yazar tarafından okuyucuya sunulan bu yazılar pratik bir tarih öğretimi sağlarken, gazetelerin okuyucu kitlesini artıran bir neden de olmuştur.

Bu çalışmada tarihi konuların öğretilmesinde önemli bir yeri olan, kavramların anlaşılmasını sağlayan, yer ve olayları tanımlayan bir araç olarak önemli bir işlevi yerine getiren gazetelerdeki tarihsel yazıların önemi ortaya konulmaya çalışılacak, bu yazıların çeşitliliği ve yaygınlığı tespit edilmeye gayret edilecektir. Sonuç olarak bu araştırmanın öğretimin etkililiğini artıracığı ve çeşitlendireceği umulmakta, eğitim çağında olan veya olmayan bütün kişilerin gazete okuma alışkanlığının artması, son

yıllarda toplumda merak uyandıran birçok tarihi konunun bilimsel veya kişisel becerilerle gazete yazıları üzerinden irdelenmesi hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma tarihsel yöntem benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma yönteminin seçilme nedeni nitel araştırmalar da verilerin teker teker okunması yoluyla kategorilere dayalı olarak araştırma sonuçlarının sunulması mümkün olabilmektedir. Bu çerçevede, ulusal gazetelerde yayınlanan tarihsel yazıların ve bunların muhtevasının neler olduğu konusunda, *Cumhuriyet* gazetesi ve Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu özelinde 1943-1963 yılları arasının durumlarının saptanmasını, derinlemesine incelenmesini ve yorumlanmasını amaçlayan bu araştırma için gerekli veriler nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2002). Araştırmanın evrenini cumhuriyetin kuruluşundan Türkiye’de yayınlanan ulusal gazeteler ve bu gazetelerde yayınlanan tarihi yazı ve köşeler; örnekleme ise *Cumhuriyet* gazetesi ve bu gazetede 1948-1963 yılları arasında tarihi yazıları yayınlanan Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu oluşturmaktadır.

BULGULAR

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu’nun Hayatı

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, 14 Temmuz 1912’de İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Aile soyağacı, annesi Nazire Hanım tarafından Sultan I. Abdülhamit ve III. Selim Dönemi’nde Kaptan-ı Derya ve Sadrazam olan Koca Yusuf Paşa’ya; babası Mahmut Selim Bey tarafından ise Engürü (Ankara) Beyi Şehsuvar Bey’e dayanıyordu. Şehsuvaroğlu, 1933 yılında Kuleli Askeri Lisesi’nden mezun olduktan sonra öğrenimine İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde devam etmiştir (Çoker, 1965;

Nebioğlu, 1961). Fakültede iken Muhtar Enata'nın yönetiminde Vedat Günyol, Yusuf Mardin ve Orhan Burian ile birlikte *Yücel* dergisini çıkarmıştır (Günyol, 2004).¹ Bu dergide sanat ve edebiyat ağırlıklı yazılar yazan² Şehsuvaroğlu, bu arada *Yücel* Dergisi'nin açtığı bir hikâye yarışmasında da birinciliği kazanmıştır (Çoker, 1965).

1935-1936 ders dönemi sonunda Hukuk Fakültesi'nden mezun olan Şehsuvaroğlu, Halıcıoğlu Yedek Subay Okulu'na gönderilmiştir. Bu okuldan Asteğmen olarak mezun olan Şehsuvaroğlu, önce 16. Piyade Alayı'nda göreve başlamış ardından da 1 Kasım 1937'de askeri hâkimliğe nakil olmuştur. Altı aylık bir staj döneminden sonra 29 Nisan 1938 tarihinde Donanma Komutanlığı refakatine atanan Şehsuvaroğlu, kısa süre sonra hâkimlik görevine başlamıştır. Bu görevi esnasında teğmenliğe yükselmiştir.³ İki süren bu görevden sonra Deniz Müsteşarlığı Donanma Şubesinde görevlendirilmiş ve 1942 yılında Yüzbaşılığa yükselmiştir. 1946 yılının Haziran ayında İstanbul Deniz Müzesi ve Arşivi Müdürlüğü görevine getirilen ve İstanbul'a gelen Şehsuvaroğlu burada Deniz

¹ Osman Nebioğlu bu konu ile ilgili olarak şunları yazar: “Haluk Şehsuvaroğlu yazı hayatına *Yücel*'cilerle beraber başladı. Tam 30 yıl oluyor. 1933 te Muhtar Enata, Orhan Burlan, Cemal Nadir, Behçet Kemal, Vedat Günyol, Yusuf Mardin, Halûk ve ben bu mecmuanın etrafında toplanmıştık. Halûk ilkin edebi hikâyeler yazmakla yazı hayatına girdi. *Yücel*'in açtığı bir hikâye müsabakasında birinciliği kazanmıştı.” Osman Nebioğlu, “Kaybettiğimiz Değerler: Haluk Şehsuvaroğlu”, *Cumhuriyet*, 26 Aralık 1963.

² “*Yücel*'in Temmuz 1940 tarihli 65. sayısı, Türk hamaset şiirlerinden seçilmiş örneklerle bir antoloji görünümü sergiler. 1940'taki sayılardan biri de dergiyi çıkaranlara ve altı yıl boyunca emek verenlere ayrılır. Arif Hikmet Bilen, Orhan Burian, Behçet Kemal Çağlar, Muhtar F. Enata, Mustafa Ertem, Cemal Nadir Güler, Vedat F. Günyol, Yusuf Mardin, Osman Nebi, Saffettin Pınar, İsmet Rasin, Halûk Şehsuvaroğlu biyografileri ve fotoğraflarıyla tanıtılır.” Mehmet Can Doğan, “*Yücel*” Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili”, *Gazi Türkiyat*, Güz 2008, Sayı 3, s.103, 105.

³ Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu bu vazifeleri sırasında Nâzım Hikmet'in sorgusunda bulunmuştur.

“1938 Donanma Komutanlığı Askeri Mahkemesi Davası

Haziran ayı sonuna doğru Donanma Komutanlığı'ndan gelen görevliler Nazım Hikmet'i alıp kelepçeli olarak Köprü Kadıköy iskelesinden bir motorla Adalar açığında bekleyen Erkin gemisine götürdüler. Önce bir ayakyoluna, sonra sintine ambarına kapatıldı. Yavuz gemisinde başlamış olan bir soruşturmaya onun adı da karışmıştı. İlk sorguları, Harp Filosu'na bağlı askeri yargıç Teğmen Halûk Şehsuvaroğlu yapmış, sanıkların yargılanmalarını gerektirecek bir durum olmadığı yolunda görüş bildirmişti. Donanma Askeri Mahkemesi'ndeki yargılama 10 Ağustos 1938 günü Erkin gemisinde başladı. Mahkeme Başkanı Amiral Hüsnü Gökdenizer, duruşma yargıç Salih Köniman, savcı Binbaşı Şerif Budak, yardımcıları Teğmen Fahri Çoker ile Teğmen Halûk Şehsuvaroğlu idiler. ...” (Physics, 2018).

Müzesi'nin ilmi tasniflemesine önemli katkı sağlamıştır (Çoker, 1965).⁴ Yakın arkadaşlarından Osman Nebioğlu Şehsuvaroğlu'nun, Kaptan-ı Derya Yusuf Paşa'nın torunu olduğu için ruhunda bir deniz aşkı olduğunu ve bu müzeye sahip çıktığı yazmaktadır (Nebioğlu, 1963).

Deniz Müzesi Müdürlüğünden sonra 28 Şubat 1947 tarihinde Deniz Harp Okulu Hukuk Öğretmenliği görevinde bulunan Şehsuvaroğlu o günlerde *Akşam* gazetesinde tarihi yazılar yazmaya başlamıştır. Daha sonra, *Cumhuriyet*'te basın çalışmalarına devam eden Şehsuvaroğlu'nun çeşitli köşelerde kaleme aldığı yazıları büyük bir ilgi toplamaya başlamıştır (Nebioğlu, 1963).

1950 yılı Ekim ayında müzecilik bilgisini artırmak ve çeşitli incelemelerde bulunmak amacıyla İngiltere'ye giden Şehsuvaroğlu, 27 Mart 1951 tarihinde ülkesine dönmüş ve aynı yıl Binbaşılığa terfi etmiştir. 1952 yılında Milli Savunma Bakanlığı'nın oluruyla Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü yapmaya başlayan Şehsuvaroğlu, buranın yeniden düzenlenmesinde büyük katkılar sağlamıştır (Çoker, 1965). 30 Ağustos 1957'de Yarbay olan Şehsuvaroğlu, İstanbul Rehber Kursunda ders verirken rahatsızlanmıştır (Nebioğlu, 1963). Hastalığı için Paris'e ve Londra'ya tedaviler gören ve 1960 yılında emekli olan Şehsuvaroğlu'nun sağlığı iyice bozulmuş ve 23 Aralık 1963 tarihinde vefat etmiştir.

⁴ Bahri S. Noyan, Şehsuvaroğlu'nun bu görevi sırasında gösterdiği çabaları şöyle anlatır: "...Yeni müdür ödevine başladığı zaman henüz bir müze binası mevcut bulunmuyordu. Müdür ilk görüşmelerini İstanbul'da bazı imar hareketleriyle uğraşan vali Dr. Lütfi Kırdar'la yaptı. Vali Müdüre şehircilik uzmanı Prost'un bir raporunu göstermiş ve kendisinin de bu rapordaki düşünceye katıldığını açıklamıştı. Prost raporunda; Dolmabahçe'nin tarihi önemi üzerinde ısrarla duruyor ve Fatih'in gemilerini buradan karaya çıkardığını belirterek, bu önemli olayın geçtiği yerde bulunan eski ve terk edilmiş Dolmabahçe Camii'nde bir "Kadırgalar Müzesi" kurulmasını tavsiye ediyordu. Müze müdürü ileri sürülen bu düşünceyi pek beğenmişti....Yeni müze, bütün deniz tarihimizi ve bahri ilerleyişimizi gösteren ilmi bir zihniyet ve metotla tertip ve tanzim edilerek iki yılda kurulup 27 Eylül 1948 tarihinde ziyarete açıldı. Bu süre içinde elde bulunan eşyaya yeni eserler katılmış, bilhassa yabancı müzelerdeki meşhur denizcilerimize ait portre ve gravürlerin kopyaları getirtilerek bunlar İstanbul'daki ressamlarımıza yağlı boya olarak yaptırılmıştır." (Docplayer, 2018).

Eserleri ve Tarih Yazıları

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, asker ve hukukçu kökenli bir kişi olmasına rağmen üniversite eğitimi döneminden itibaren bir taraftan basın ve yayın işleri ile meşgul olmuş diğer taraftan da özellikle Deniz Müzesi Müdürlüğü görevi ile birlikte tarihin bizzat içinde yer almıştır. Zaten Kaptan-ı Derya Yusuf Paşa'nın torunu olması nedeniyle aileden gelen bir tarihi misyonu üzerinde taşıyan Şehsuvaroğlu, hayatının son demlerine kadar tarihçi kimliğini bırakmamıştır.

Şehsuvaroğlu, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul Fetih Cemiyeti, İstanbul Enstitüsü, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Sanatları Enstitüsü, Eski Eserleri Koruma Encümeni üyeliklerinde bulunmuştur. Ayrıca *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Tasvir*, *Vatan* ve *Yeni Sabah* gazetelerinde birçok yazısı çıkmıştır. Bunların yanında *Arkitekt*, *Ayda Bir*, *Bütün Türkiye*, *Donanma Mecmuası*, *Geçit Review*, *Hayat*, *İstanbul Kültür Dergisi*, *Kemalist (Modern Türkiye)*, *Radyo (Ankara)*, *Resimli Tarih Mecmuası*, *Resimli 20. Asır*, *Tarih-Coğrafya Dünyası*, *Türk Tiyatrosu*, *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, *Varlık*, *Yeni Tarih Dergisi* ve *Yücel* gibi dergilerde de yazıları yayımlanmıştır. İstanbul Ansiklopedisi (Reşat Ekrem Koçu) ve Aylık Ansiklopedi'de (Servet İskit) bazı maddeleri hazırlamış, bir ara İstanbul Radyosu'nda tarih konulu konuşmalar yapmıştır. (Malkoç, 2007; Tanyer, 2008; Docplayer.biz.tr, 2018).

Şehsuvaroğlu, gençliğinden itibaren sabırlı bir şekilde Osmanlı tarihi kaynaklarını taramış, derlediği ve üzerinde durduğu konuları *Cumhuriyet* gazetesinin çeşitli köşelerinde sunmuştur. Şehsuvaroğlu'nun yazıları Osmanlı Döneminin bazı aydınlarının hayatları hakkında olduğu kadar çoğunlukla İstanbul ve İstanbul hayatı üzerine olmuştur. Şehsuvaroğlu'nun, *İstanbul Sarayları* (Yapı Kredi Yayınları 1954), *Tarihi Odalar* (İnkılap Kitabevi-İstanbul 1954), *Tarihçi Göziyle Atatürk* (Varlık Yayınları-İstanbul 1959; ikinci baskı 1963), *Eski Türk Sanatları* (Varlık Yayınları-İstanbul 1960), *Sultan Aziz* (Hilmi Kitabevi), *İstanbul'dan Sesler ve Renkler* (Editör Alpay Kabacalı-Türkiye Sınai Kalkınma Bankası AŞ 1999) ve *Boğaziçi'ne Dair* (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 1986) gibi kitapları basılmıştır.

Uzun yıllar Şehsuvaroğlu'nun yakın arkadaşlığını yapmış olan Osman Nebioğlu, onun hakkında şu bilgileri vermektedir: “*O, âdeta tarihle evlenmişti. Bütün dostları onun etrafını muhabbetle sarmış olmalarına rağmen o daima yalnızlıktan şikâyet ediyordu. Hayatta biricik arzusu Boğaz kıyısında bir yalıda yaşamaktı. Boğazda bulunduğu bir yalıyı yakınlarına gösteriyor,- fakat burayı alacak parayı temin edemiyordu. Nihayet Ortaköy’de denize yakın bir apartmanda deniz gören bir kat aldı; fakat bu sırada da yatağa düşmüştü. Evinin arka tarafındaki bir odada yatağında yeni eserler düşünüyor ve yazılar yazdırıyordu.*

En sevdiği dostları Nadir Nadi, Osman Okyar, Samet, Behçet Kemal, Amiral Fahri Çoker, Muhtar Enata ve bendim; onu herkes severdi ve herkes onun dostu idi.

Bütün düşünceleri memleketin ve neslimizin yüksek ve medenî bir hayata ulaşması idi. Ona «ümit ve iyi niyet» dolu bir insandı denilebilir. Çok kuvvetli bir Atatürkçü idi. Bir tarihçi olarak yakın tarihimizin karanlık kalmış taraflarını aydınlatmak için gayret sarf ederdi; bunun için eski devlet adamlarıyla temas eder, vesikalar toplardı. Birçok devlet adamlarına da bir tarihçi olarak yanlış hareketlerini söylemekten çekinmezdi.” (Nebioğlu, 1963).

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, *Akşam*, *Tasvir*, *Vatan* ve *Yeni Sabah* gibi gazetelerde çok sayıda yazıyı kaleme almakla birlikte onun asıl tarihçi yönünü sergileyebildiği gazete *Cumhuriyet* olmuştur. Şehsuvaroğlu bu gazetede 1948 yılından 1963 yılında vefat ettiği aya kadar yüzlerce yazı kaleme almıştır. 2 Temmuz 1948 tarihinde “Tarihten Sahifeler” isimli köşesinde “Ondokuzuncu Asırda Türk-Amerikan Bahri Münasebetleri” isimli yazı ile *Cumhuriyet* yazarlığı başlayan Şehsuvaroğlu'nun son kaleme aldığı yazısı, 29 Kasım 1963'te yayınlanan “Atatürk'ün Hatıraları” ismini taşımaktadır.

Tablo 1. Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Tarihi Yazılarının Konu ve Dönem Dağılımı

Cumhuriyet Dönemi	Osmanlı Siyasi Tarihi
Genel Türk Tarihi	Şehir Tarihi
Kişiler	Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu mesleki hayatının tamamını İstanbul'da geçirmiş biri olarak Tablo 1'de görüldüğü gibi yazılarını da büyük ölçüde Osmanlı tarihi ve Türk kültür ve medeniyeti tarihi konuları üzerinde yoğunlaştırmıştır. Cumhuriyet ve Atatürk inkılaplarına bağlı bir subay olarak yetişen Şehsuvaroğlu'nun yazılarında cumhuriyet tarihi ve Atatürk konuları da eksik olmamıştır.

1924 yılından itibaren yayın hayatında olan *Cumhuriyet* gazetesinde çok sayıda kişi, gazetenin tarihi mevzularının işlendiği sayfalarda yazılar kaleme almıştır. Bu kişilerden bir olan Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu pek çok yazara göre de şanslıdır. Öyle ki yaklaşık 15 yıl bir gazetede yazı yazabilmek birçok tarihçiye dahi nasip olmamıştır. Hal böyleyken Şehsuvaroğlu'nun yazılarını ele aldığı tarihi köşelerde Tablo 2'de görüldüğü gibi bir hayli fazladır. Bu köşelerde zaman zaman yaşadığı dönemin konularına da yer veren Şehsuvaroğlu, ağırlıklı olarak "Tarihten Sahifeler" ve "Tarihi Bahisler" köşelerinde konularını okuyucularla buluşturmuştur.

Tablo 2. Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Tarihi Yazılarının Yer Aldıkları Köşeler

Düşünceler	Sanat ve Tarih	Tarihçi Gözü İle	Tarihi Tetkikler
Günün Konuları	Tarih	Tarihçinin Notlarına Göre	Tarihten Sahifeler
Günün Mevzuları	Tarih ve Bugün	Tarihi Bahisler	Tarihten Yapraklar
Hatıralar	Tarih ve Hatıralar	Tarihi Musahabe	Tetkikler
Sabahtan Sabaha	Tarih ve Sanat	Tarihi Tefrika	Tetkikler- Düşünceler

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu birbirinden farklı birçok tarihi konuyu tek tek ele almakla birlikte Tablo 3'de görüldüğü gibi zaman zaman yazı dizileri ile de gazete sayfalarında yer almıştır. Onun bazı yazı dizileri kendisi veya gazetesi tarafından kitap olarak da neşredilmiştir. Bu yazı dizilerinin ağırlıklı noktası yine İstanbul ve çevresidir.

Tablo 3. Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Tarihi Yazı Dizileri

16. Asırdaki Hükümdarlar	İstanbul Camileri
19'uncu Asırda Hükümdar, Vezir ve Kumandanlar	İstanbul Konakları
Ahmed Rıza Bey'in Hatıraları	İstanbul'un Meşhur Binaları
Avrupa Müzelerinde Türkiye'ye Aid Eserler	Tarihi Odalar
Eski Mesireler	Topkapı Sarayında Tarihi Odalar

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu uzun yıllar istikrarlı bir şekilde belirli köşelerde yazılarını yazmakla birlikte gazetede Tablo 4'de görüldüğü gibi sadece bir defalığına kullandığı köşeleri de olmuştur. Bu köşeler çoğunlukla kendisi ile ilgili özel bir neden arz etmektedir.

Tablo 4. Cumhuriyet Gazetesi'ndeki Özel Tarihi Köşe Yazıları

Denizcilik Bahisleri	Onun Ardından
Londra Mektupları	Turgut Reis'in Mezarının İstanbul'a Nakli Kararı Münasebetile
Memleket Davaları	Yahya Kemal: Bir Yıldönümü

Tablo 5. Cumhuriyet Gazetesi'nde Yayınlanan Bazı Tarihi Yazıları ve Köşe Adları (1948-1963)

Tarihi	Yazı Adı	Yazı Köşesi
2 Temmuz 1948	Ondokuzuncu Asırda Türk-Amerikan Bahri Münasebetleri	(Tarihten Sahifeler)
8 Temmuz 1948	Boğaziçinde İlk Vapurlar	(Tarihten Sahifeler)
1 Ağustos 1948	Boğaziçinde Pazar Kayıkları	(Tarihten Sahifeler)
9 Ekim 1948	Bebek Kasrı	(Tarihten Yapraklar)
6 Mart 1949	Abdülhamid'in Ölümü	(Tarihi Bahisler)
26 Mart 1949	İstanbul'da Arabalar	(Tarihten Sahifeler)
3 Nisan 1949	İstanbul'da Sedyeler	(Tarihten Sahifeler)
10 Nisan 1949	İstanbul Kadınları	(Tarihten Sahifeler)
9 Temmuz 1950	Mecidiye Vapuru	(Tarihten Sahifeler)
6 Ağustos 1950	Tâif Vapuru	(Tarihten Sahifeler)
13 Ağustos 1950	Yıldız Sarayı'nın Tarihi Salonu	(Tarihi Odalar)
17 Eylül 1950	İlk Mebusan Meclisi Salonu	(Tarihi Odalar)
8 Ekim 1950	Atatürk'ün Vahidettin İle Konuştuğu Tarihi Oda	(Tarihi Odalar)
15 Ekim 1950	Yıldız'da Alman İmparatoru'nun Misafir Edildiği Oda	(Tarihi Odalar)
29 Ekim 1950	İkinci Meşrutiyet Kararına Sahne Olan Tarihi Oda	(Tarihi Odalar)
11 Mayıs 1951	31 Mart Vak'ası	(Tarihten Sahifeler)

30 Ağustos 1951	Başkumandan Meydan Muharebesi	(Günün Mevzuları)
5 Eylül 1951	Zülvechen Salonu	(Tarihi Odalar)
9 Kasım 1951	Nişantaşındaki Hariciye Konağı ve Tarihi	(İstanbul Konakları)
10 Kasım 1951	Atatürk'ün Son Senesi	(Tarihçinin Notlarına Göre)
21 Şubat 1952	Eski Bütçelerimiz	(Tarih ve Bugün)
6 Mart 1952	Atatürk'ün Veliht Abdülmecit'i Anadolu'ya Daveti	(Tarihten Sahifeler)
21 Kasım 1952	On altıncı Asırda Türk Çadırları	(Tarihi Sahifeler)
17 Mayıs 1953	Harem Kısımında Tarihi Oda	(Topkapı Sarayı'nda Tarihi Odalar)
26 Temmuz 1953	Göksu Kasrında Yabancı Misafirler	(Tarihten Sahifeler)
2 Ağustos 1953	Basın Tarihimize Dair	(Tarihi Sahifeler)
16 Ağustos 1953	Sarık Odası Hakkında	(Topkapı Sarayı'nda Tarihi Odalar)
29 Ekim 1953	Cumhuriyetimiz Nasıl Kuruldu	(Tarihten Sahifeler)
15 Kasım 1953	Atatürk'e Ait Hatıralar Nasıl Toplanmalı ve Nasıl Teşhir Olunmalıdır?	(Tarihi Bahisler)
18 Mayıs 1954	Ayasofya'da Vuku Bulan Hadiseler	(İstanbul Camileri)
21 Mayıs 1954	Sultanahmed Camii	(İstanbul Camileri)
28 Haziran 1954	Süleymaniye Camii	(İstanbul Camileri)
29 Haziran 1954	Süleymaniye'nin Sahne Olduğu Tarihi Vakalar	(İstanbul Camileri)
3 Aralık 1954	Son 100 Sene İçinde Yanan Binalarımız	(Günüm Mevzuları)
15 Haziran 1955	100 Yıl Önce İstanbul'da Siyaset Dedikoduları	(Tarihten Sahifeler)

23 Haziran 1955	Sorguçlara Dair	(Tarihten Sahifeler)
4 Temmuz 1955	Manisa Sarayı	(Tarih ve Sanat)
15 Temmuz 1955	Kaşıklara Dair	(Sanat ve Tarih)
6 Temmuz 1956	17. Asırda Bir İstanbullu'nun Notları	(Tarihi Bahisler)
13 Temmuz 1956	17. Asırda İstanbul	(Tarihi Bahisler)
24 Temmuz 1956	Kıbrıs'ta Türk Eserleri	(Tarihi Bahisler)
3 Ağustos 1956	Kapıların Tarihine Dair	(Tarihi Bahisler)
19 Ocak 1957	Kandilli Bahçesi	(Tarihi Bahisler)
15 Eylül 1957	Bir Tarihçinin Ölümü (Efdaleddin Tekiner.)	(Tarihi Bahisler)
30 Kasım 1957	1920 Yılı'nın Son Ayları	(Tarihi Bahisler)
15 Aralık 1957	1922'de Türkiye	(Tarihi Bahisler)
21 Aralık 1957	Zafer Günlerine Doğru	(Tarihi Bahisler)
28 Aralık 1957	Zafer Günlerinin Hikayesi	(Tarihi Bahisler)
5 Ocak 1958	Mudanya Mütarekesinden Evvelki Günler	(Tarihi Bahisler)
11 Ocak 1958	Mudanya Mütarekesi	(Tarihi Bahisler)
22 Ocak 1958	Mudanya Mütarekesinden Sonra	(Tarihi Bahisler)
27 Ocak 1958	Bâbîâlinin Son Günleri	(Tarihi Bahisler)
29 Mart 1958	Kâbe'ye Dair	(Tarihi Bahisler)
4 Mayıs 1959	Dalkavuklara Dair	(Tarihi Bahisler)
18 Mayıs 1959	Nüktedanlarımıza Dair	(Tarihi Bahisler)
25 Mayıs 1959	Adliye Nazırı Abdurrahman Paşa	(Tarihi Bahisler)
30 Mayıs 1959	İstanbul Manzaraları	(Tarihi Bahisler)
8 Temmuz 1959	Emirgân'da Eski Bir Yalı	(Tarihi Bahisler)
27 Ağustos 1959	Atatürk Büyük Taarruzu Günü Gününe Bildiriyor	(Tarihi Tefrika)
19 Eylül 1959	Türk-İtalyan Münasebetlerine Dair Bazı Vesikalar	(Günün Mevzuları)

13 Ekim 1959	Bir İnkılapçı Öldü	(Tarihçi Gözü İle)
9 Kasım 1959	Deniz Müzemiz	(Tarihçi Gözü İle)
23 Kasım 1959	Yüz Yıl Evvelki Boğaziçililer	(Tarihçi Gözü İle)
5 Mart 1960	1860 Yılında Bahriyemiz	(Denizcilik Bahisleri)
12 Mart 1960	1860 Yılında Türkiye'yi Kimler İdare Ediyordu	(Tarihi Bahisler)
26 Mart 1960	1860 Yılında Maliyemiz	(Tarihi Bahisler)
6 Nisan 1960	Laleye Dair	(Tarihi Bahisler)
13 Nisan 1960	Barbaros Hayrettin Toulon'de	(Tarihi Bahisler)
20 Nisan 1960	Türk-Rus Münasebetlerine Dair	(Tarihi Bahisler)
27 Nisan 1960	I. Büyük Millet Meclisi	(Tarihi Bahisler)
11 Mayıs 1960	Eski Düğünlerimize Dair	(Tarihi Bahisler)
18 Mayıs 1960	19 Mayıs 1919'dan Önceki Günler	(Tarihi Bahisler)
25 Mayıs 1960	Emirgan'da 1764'den Kalma Eski Bir Yalı	(Tarihi Bahisler)
1 Haziran 1960	Ordu ve Hürriyet	(Tarihi Bahisler)
16 Haziran 1960	Harb Okulumuz ve Hürriyet	(Tarihi Bahisler)
22 Haziran 1960	İstanbul Harita ve Planları	(Tarihi Bahisler)
29 Haziran 1960	Müzeler ve Saraylar	(Tarihi Bahisler)
6 Temmuz 1960	Mustafa Kemal Paşa'nın 9. Ordu Müfettişliğine Tayini	(Tarihi Bahisler)
15 Kasım 1961	Ekmeğe Dair	(Tarihi Bahisler)
6 Aralık 1961	Birinci Cumhuriyette Milli Eğitim	(Tetkikler)
13 Aralık 1961	Milli Kıymetlerimize Dair	(Tarih ve Bugün)
20 Aralık 1961	İstibdattan İstibdada	(Tarih ve Bugün)
31 Aralık 1961	Yılın Son Gününde	(Günün Konuları)
10 Ocak 1961	Günün Meseleleri	(Tarih ve Bugün)
18 Ocak 1962	Üniversite Hatıraları	(Hatıralar)
24 Ocak 1962	Atatürk'ün Evi	(Tarihi Bahisler)

31 Ocak 1962	Galata Mevlevihanesi	(Tarihi Bahisler)
14 Şubat 1962	Cumhuriyet Adliyesi	(Tarihi Bahisler)
21 Şubat 1962	Türk Tezyini Sanatlar Müzesi	(Tarihi Bahisler)
7 Mart 1962	Atatürk ve Osmanlı Tarihi	(Tarihi Bahisler)
15 Mart 1962	Atatürk'ün Eseri	(Tarihi Bahisler)
21 Mart 1962	Cumhuriyet Ordusu	(Tarihi Bahisler)
28 Mart 1962	Türk Sanatı	(Tarihi Bahisler)
4 Nisan 1962	Atatürk'ün Doğum Tarihi	(Tarihi Bahisler)
11 Nisan 1962	Münevverlerimize Dair	(Tarihi Musahabe)
18 Nisan 1962	Ölüm Korkusu	(Tarihi Bahisler)
2 Mayıs 1962	Atatürk Filmi	(Tarihi Bahisler)
9 Mayıs 1962	Medeniyetimize Dair	(Tarihi Bahisler)
20 Mayıs 1962	Türk'ün Ateşle İmtihanı	(Tarihi Bahisler)
23 Mayıs 1962	İçtimai Yardım	(Tarihi Bahisler)
30 Mayıs 1962	Boğaziçi Köyleri	(Tarihi Bahisler)
6 Haziran 1962	147'lerin Dönüşü	(Günün Konuları)
13 Haziran 1962	Tarih ve Masal	(Tarihi Bahisler)
1 Ağustos 1962	Atatürk Devri	(Düşünceler)
8 Ağustos 1962	Edirne'de Altı Yüz Yıl	(Tarihi Bahisler)
15 Ağustos 1962	Osmanlı İmparatorluğunda İnkılap Hareketleri ve Milli Mücadele	(Tarihi Bahisler)
5 Eylül 1962	Ortaköy'de Eski Bir Yalı	(Tarihi Bahisler)
12 Eylül 1962	Cumhuriyet Devrinde Dışişlerimiz	(Tarihi Bahisler)
19 Aralık 1962	İstanbul'da Türbeler	(Tarihi Bahisler)
24 Nisan 1963	Laiklik	(Düşünceler)
15 Mayıs 1963	Bir İstanbul Panaroması	(Düşünceler)
4 Haziran 1963	Boğaziçi'nin Güzelliği	(Düşünceler)
18 Haziran 1963	Londra'da Türkler	(Londra Mektupları)
13 Ağustos 1963	Yaz Mevsiminde İstanbul	(Tarih Sohbetleri)

3 Eylül 1963	Hayat Parçaları	(Düşünceler)
15 Eylül 1963	İki İstanbul	(Günün Konuları)
30 Eylül 1963	Barboros	(Düşünceler)
27 Ekim 1963	İstanbul Belediye Başkanları	(Günün Konuları)
5 Kasım 1963	Üstadlar ve Dernekler	(Düşünceler)
11 Kasım 1963	Ne Mutlu Türk'üm Diyene	(Düşünceler)
19 Kasım 1963	İtidal ve Ciddiyet	(Düşünceler)
29 Kasım 1963	Atatürk'ün Hatıraları	(Düşünceler)

Tablo 5'de görüldüğü gibi Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, 1948 yılından 1963 yılının Aralık ayına kadar *Cumhuriyet* gazetesinde çok çeşitli konularda tarih yazıları ile meşgul olmuştur. Bu yazılarda dikkat çeken en önemli özelliklerden bir tanesi güncel siyaset konularına hemen hemen hiç yer verilmemiş olmasıdır. Bir diğer önemli husus ise mesleki temeli tarihçilik olmayan bir kişinin bu kadar çeşitli konularda düzenli periyotlar halinde yazılar kaleme alabilmesidir. Üstelik Şehsuvaroğlu'nun aynı dönem içinde *Cumhuriyet*'ten başka gazetelerde de tarihi yazılar yazıyor olması bu kişinin çalışkanlığını ve kabiliyetini göstermektedir. Şehsuvaroğlu'nun İsmet İnönü, Celal Bayar ve 1960 darbe sonrasında ki askeri yönetim sırasında, mesleki hayatını da devam ettirirken yazılarını *Cumhuriyet* gibi büyük bir gazete de sürdürmüş olmasının takdire şayan bir konu olduğunu da belirtmek elzemdir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu'nun *Cumhuriyet* gazetesinde (1948-1963) tarihleri arasında yayımlanan tarihi yazılarının küçümsenemeyecek miktarda ve bilimsel değerinde olması bu ilk sayılabilecek olan çalışmamızın temelini teşkil etmiştir. Bu çalışmada amaç Şehsuvaroğlu'nun kısa bir özgeçmişini sunduktan sonra, onun eserlerini ve elde edilen veriler ışığında *Cumhuriyet* gazetesinde çıkan tarihi yazılarını tespit etmek ve kısmen yorumlamak olmuştur. Şehsuvaroğlu'nun hem *Cumhuriyet*'te hem de diğer gazetelerde

kaleme aldığı tarihi yazıların derinlemesine incelenmesi başka çalışmaların yapılmasına gerek olduğu için konumuz sınırlı bir çerçevede ele alınmıştır.

Şehsuvaroğlu'nun, *Cumhuriyet*'teki yazılarında bir taraftan Osmanlı Devleti'nin bilinmeyen veya unutulmuş pek çok yönü ile okuyuculara anlatılma kaygısı yer alırken diğer bir yönü ile de Yeni Türkiye Cumhuriyeti ile kuruluş felsefesini ve sürecini farklı boyutları ile değerlendirmektedir. Şehsuvaroğlu, yazılarında bazen tekrara düşmüş olmakla birlikte yazılarının kendi içinde bütün oluşturacak bir tutarlılığa sahip olmasına dikkat etmiştir.

KAYNAKLAR

- Cumhuriyet* gazetesi. 1948-1963 koleksiyonu.
- Çoker F.(1965). Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu - Emekli Öğretmen Albay - Sicil No. 937/266, *Donanma Dergisi*, 78(448).
- DocPlayer, (2018). <http://docplayer.biz.tr/7707449-Haluk-yusuf-sehsuvaroglu-derleyen-serdar-basaran.html> adresinden 15.01.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Doğan M. C.(2008). Yücel Dergisinin Fikrî ve Edebî Tahlili. *Gazi Türkiyat*, 3.
- Günyol, V.(2004). *Uzak Yakın Bölük Pörçük Anılar*. Yayıma Hazırlayan: Ülkü Ulurmak, İstanbul: Dünya Kitapları.
- Malkoç, E.(2007). Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu'nun Kaleminden Ahmet Rıza Bey ve Yazışmaları. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi*, 12(6).
- Nebioğlu, O.(1963). Kaybettiğimiz Değerler: Haluk Şehsuvaroğlu. İstanbul: *Cumhuriyet*.
- Noyan, B.S.(1976). Deniz Müzesi'nin Tarihçesi. *Hayat Tarih Mecmuası*. 1(4).
- Physics,(2018).<http://www.physics.metu.edu.tr/~uoyilmaz/TurkSiiri/cagdasturksiiri/nazimhikmet/nazimhikmet-davalar.htm> adresinden 02.03.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Şahingöz, M., Akbaba B. (2009). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretiminde Çoklu Ortam Kullanımının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (Mayıs).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

SUMMARY

Purpose of the Study

Innovative approaches are needed so that history, which is one of the important disciplines of social sciences, will catch the interest of individuals and so that the desired behavioral changes in individuals will be able to be achieved. Among these approaches, using and presenting visual and written material is one of the most effective ways. Photographs, pictures, cartoons, engravings and miniatures are among the visual sources used in works of history. As for the written historical sources that are the oldest and are used most commonly, they are books, encyclopedias, letters, memoirs, diaries, biographies, dictionaries, documents, magazines, journals, newspapers etc. These sorts of written material, which can be effectively used to impart difficult and complicated information as well as more usual information, allow individuals to read good-quality information many times over and to work independently. Besides, they can be easily secured and carried by many people.

The newspaper, which can be defined as the printed record of news that ensures the access of masses, is considered as one of the tools of ensuring for individuals that they will increase their knowledge accumulation, improve their reading skills and have rich learning environments. In fact, the skills of being able to think scientifically, assessing and analyzing evidence and inferring new conclusions from evidence can be acquired through this written source.

The newspaper, which actively obtained a footing in Ottoman society from the Tanzimat Era onward and was increasingly preferred to other written sources, went into a period of revival after the declaration of the Second Constitutional Monarchy in the Ottoman Empire and after 1946 in the Republican Turkey. This revival in newspapers and journalism was subjected to restrictions, or newspapers decreased their preferability in the atmosphere of a Turkey in which social turmoil increased and in which the memorandum and coup periods were experienced. This adventure of the newspaper in Turkey made it either easier or more difficult for individuals to learn historical subjects. The aim of this particular study is to set out with a sampling from the national newspapers that have been in publication during the republican era and to determine the historical articles in the example newspaper based on an author.

Method

In this study, the newspaper Cumhuriyet, on which the research is conducted, is approached as well as the historical articles penned between 1948 and 1963 by Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, who is one of the people who worked as an author for that

newspaper from time to time. To determine the said articles, a literature and source review regarding this newspaper and this period was conducted, and the data that were obtained were interpreted within the text and presented in the form of tables.

Findings

It can be observed in this study that Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu, of whom over 400 historical articles were published in the newspaper Cumhuriyet between the years 1948 and 1963, wrote in such fields as Turkish culture and civilization, Ottoman political history, general Turkish history and the history of the Republic. It has also been found that Şehsuvaroğlu, who concentrated his work on Istanbul and Istanbul's cultural heritage, sometimes covered historical personalities, too. Şehsuvaroğlu, whose articles appeared in around twenty different columns in Cumhuriyet, also penned article series that had continuity. It has also been observed that some of these articles were made into books by various publishers.

Results and Discussion

In the light of the findings of the research, it can be seen that historical articles appearing in national newspapers have quite a long past and that this tradition was continued by the newspaper Cumhuriyet too. It can be said that the articles written by many people who are known in society and the academic community and, specifically, these articles by Haluk Yusuf Şehsuvaroğlu can provide a broad historical perspective.